

Εξαιρετικά σημαντικά δεδομένα συνθέτουν τις ιστορικές καταβολές της αρχαίας πόλης που βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο της Μηλίνας και χρονολογείται μεταξύ του 6ου και του 3ου αιώνα π.Χ. Η αρχαία Ολιζών, που συγκαταλέγεται στις πολύ σημαντικές αρχαίες πόλεις της Μαγνησίας, καταγράφεται στα ομηρικά έπη και συμμετείχε στον Τρωικό πόλεμο, μαζί με τη Θαυμακία και τη Μεθώνη, τοποθετείται σύμφωνα με τις απόψεις που διατυπώνουν οι μελετητές στη συγκεκριμένη θέση, η οποία καταλαμβάνει τεράστια έκταση από τον Παγασητικό έως και το Αιγαίο και εκτιμάται ότι διέθετε δύο λιμάνια, εξ ου και ο χαρακτηρισμός «αμφιλίμενος».

Τα ίχνη της αρχαίας πόλης εντοπίζονται τρία χιλιόμετρα νότια από τη Μηλίνα, στη θέση που είναι σήμερα γνωστή με το τοπωνύμιο «Παλιόκαστρο», και εκτείνονταν από τον Παγασητικό κόλπο και τον όρμο «Βαλτούδι», έως και το Αιγαίο πέλαγος, στην παραλία της «Χονδρής Άμμου». Πρόκειται για μια πόλη η οποία, σύμφωνα με τις επιφανειακές ενδείξεις, υπολογίζεται ότι κατοικήθηκε τουλάχιστον από τα αρχαϊκά και κλασικά, πιθανόν δε και μέχρι και τα ρωμαϊκά χρόνια, παρότι υπάρχουν πληροφορίες και ενδείξεις, για κατοίκηση από την προϊστορική περίοδο.

Οι πληροφορίες που συλλέγουν οι αρχαιολόγοι προέρχονται κατά βάση από τα επιφανειακά ευρήματα, τα απομεινάρια των τοίχων, τα θραύσματα αγγείων και γενικά τα οικοδομικά υλικά που είναι διάσπαρτα, καθώς και τους αρχαίους τάφους που έχουν ανακαλυφθεί.

«Δυστυχώς μέχρι σήμερα δε δόθηκε ποτέ η ευκαιρία για κάποια περιορισμένη έστω αρχαιολογική ανασκαφική έρευνα στην περιοχή. Παρόλα ταύτα

όμως, είναι ορατά διάσπαρτα λείψανα από την αρχαία πόλη. Πρόκειται για αρχιτεκτονικά μέλη, οικοδομικό υλικό και τμήματα κεραμιδιών από τα κτίσματα, άφθονη σπασμένη κεραμική από τα αγγεία που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι της, αποσπασματικά σωσμένους τοίχους, κάποιοι από τους οποίους πιθανόν να είναι απομεινάρια από την οχύρωση της πόλης» αναφέρει ο Κώστας Βουζαξάκης, αρχαιολόγος της ΙΓ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Όπως επισημαίνει ταυτόχρονα ο ίδιος «αρκετές πέτρες και αρχαίο οικοδομικό υλικό έχει χρησιμοποιηθεί και στο χτίσιμο των καλυβιών που υπάρχουν διάσπαρτα στα ελαιοπερίβολα της περιοχής».

Γύρω από την πόλη υπάρχουν αρκετοί τάφοι, που σηματοδοτούν τη θέση των αρχαίων νεκροταφείων και κατ' επέκταση των δημόσιων δρόμων από και προς την πόλη. Στην περιοχή του Αγ. Ανδρέα, κοντά στην περιοχή του λιμανιού στον Παγασητικό, εντοπίστηκε και παραδόθηκε το 1987 στην ΙΓ΄ ΕΠΚΑ ακέφαλο γυναικείο άγαλμα με μακρύ ένδυμα και πτυχώσεις, κατασκευασμένο από γκρίζο μάρμαρο.

Στη θέση «Βίγλα» ή «Παλιόκαστρο» σώζονται σήμερα τα ερείπια νεότερου οικισμού-κάστρου, πιθανόν των βυζαντινών-μεσαιωνικών χρόνων. Σε αυτή τη θέση υπήρχε η τειχισμένη ακρόπολη της αρχαίας πόλης, σε στρατηγικό σημείο, με θέα σε ολόκληρο τον Παγασητικό, αλλά και μέχρι τη Σκιάθο και την Εύβοια.

Σημαντική αρχαιολογική θέση

Οι αρχαιολογικές πληροφορίες που συνθέτουν το προφίλ της πολύ σημαντικής αρχαίας πόλης βασίζονται εν πολλοίς στις προφορικές και τις γραπτές μαρτυρίες παλαιότερων ερευνητών. Σύμφωνα μάλιστα με την επισήμανση του υπεύθυνου αρχαιολόγου της ΙΓ΄ ΕΠΚΑ «παλαιότερα υπήρχαν περισσότερα ορατά λείψανα στην περιοχή, τα οποία όμως μέχρι σήμερα, τουλάχιστον, δεν στάθηκε δυνατό να εντοπιστούν». Με βάση τις προαναφερθείσες μαρτυρίες, γίνεται λόγος για τη διάσωση μέχρι τις αρχές του 20ου αι. τείχους στη βορειοδυτική πλευρά της πόλης, περισσότερων τάφων σε διάφορα σημεία και αρκετών αρχιτεκτονικών μελών από τα κτίσματα. Αναφέρονται επίσης τα θεμέλια και κάποια κορινθιακά κιονόκρανα, απομεινάρια ενός μικρού οικοδομήματος από ντόπιο μάρμαρο στα νοτιοανατολικά του λόφου, που πιθανόν να ήταν ναός. Σε συνδυασμό μάλιστα με αναφερόμενη βάση αγάλματος με αναθηματική επιγραφή στον Ηρακλή, ο Απόστολος Αρβανιτόπουλος πιθανολογεί, σε δημοσίευσή του, την ταύτιση του κτίσματος με ναό του Ηρακλή.

Η θέση της αρχαίας πόλης στο στενότερο σημείο της χερσονήσου εξασφάλιζε αφενός τον πλήρη έλεγχο του περάσματος από βορρά προς νότο και αφετέρου τη χρήση δύο λιμανιών, ένα προς τον Παγασητικό κόλπο και ένα προς το Αιγαίο πέλαγος, διευκολύνοντας έτσι τη

μετακίνηση προϊόντων και ανθρώπων και στον άξονα δύσης-ανατολής, χωρίς την ανάγκη του περιπλου της χερσονήσου. Ειδικά το λιμάνι της Χονδρής Άμμου βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το ακρωτήρι Αρτεμίσιο, ελέγχοντας άμεσα το στενό πέρασμα μεταξύ της Μαγνησίας και της Εύβοιας.

Λίγο νοτιότερα από την πόλη αυτή, ο «Ξηρόκαμπος» θα πρέπει να ήταν η κύρια περιοχή για την ανάπτυξη των γεωργικών δραστηριοτήτων των κατοίκων, ενώ οι λόφοι περιμετρικά της πόλης προσφέρονται για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας. «Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη πόλη μπορούσε να αναπτυχθεί οικονομικά σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων από τον πρωτογενή τομέα της γεωργίας και της κτηνοτροφίας μέχρι το χερσαίο και το θαλάσσιο εμπόριο με πόλεις εντός του Παγασητικού αλλά και στο Αιγαίο, με τα λιμάνια στα νησιά των Σποράδων και στην Εύβοια άμεσα προσβάσιμα. Ταυτόχρονα η θέση της μπορούσε να αποδειχτεί αρκετά στρατηγική εφόσον οι συγκυρίες το απαιτούσαν» εξηγεί ο αρχαιολόγος της ΙΓ' ΕΠΚΑ.

Στόχος η ανάδειξή του

Η περιοχή αποτελεί κηρυγμένο αρχαιολογικό χώρο ήδη από το 1963 με Υπουργική απόφαση και προστατεύεται από τον Αρχαιολογικό Νόμο. Το ερώτημα που αναζητά, ωστόσο, απάντηση αφορά στην ταύτισή του με κάποια από τις γνωστές αρχαίες πηγές πόλεις της Μαγνησίας. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις και τις απόψεις των ερευνητών, στο σημείο του «Παλιόκαστρου» θα πρέπει να τοποθετηθεί η «αμφιλίμενος» Ολιζών, για την οποία γίνεται αναφορά από τον Όμηρο στην Ιλιάδα, τον Σκύλακα (5ος αι. π.Χ.), ο οποίος απαριθμώντας τις πόλεις της Μαγνησίας εντός του Παγασητικού κόλπου από βορρά προς νότο αναφέρει την Ολιζώνα μετά τα Σπάλαυθρα και σε συνδυασμό με το λιμάνι «Ίσαι», αλλά και τον Στράβωνα, ο οποίος την αναφέρει ως κώμη της Δημητριάδος.

«Αν θεωρήσουμε δεδομένη την ταύτιση της Ολιζώνας με τον συγκεκριμένο αρχαιολογικό χώρο, το λιμάνι αυτό πιθανόν να είναι το δυτικό λιμάνι της πόλης στη θέση «Βαλτούδι» ή κάποιο λιμάνι ακόμα νοτιότερα, πιθανόν στην περιοχή όπου σήμερα βρίσκεται ο οικισμός «Κόττες»» αναφέρει ο κ. Βουζαξάκης. Το ερώτημα που αναζητά, κατά συνέπεια, απάντηση είναι αν όντως πρόκειται για την αρχαία Ολιζώνα, μία από τις τρεις πόλεις του μυθικού βασιλείου του Φιλοκτήτη, τη μετέπειτα πόλη των Μαγνήτων και την ακόμα μεταγενέστερη κώμη της Μακεδονικής Δημητριάδας. Η απάντηση εκτιμάται ότι θα δοθεί μέσω της αρχαιολογικής ανασκαφικής έρευνας, η οποία είναι επιβεβλημένη, προκειμένου να αναδειχθεί η σημαντική πόλη, η οποία δίνει σαφή δείγματα διαχρονικής κατοίκησης.

«Μια έρευνα που όπως αποδείχθηκε μέχρι σήμερα, είναι εκ των πραγμάτων δύσκολο να πραγματοποιηθεί. Πάντα ωστόσο, υπάρχει η ελπίδα και η διάθεση για πληρέστερη και πιο εμπεριστατωμένη επιστημονική προσέγγιση σε όλους τους οικισμούς και τις πόλεις της συγκεκριμένης περιοχής του Νοτίου Πηλίου», τονίζει ο κ. Βουζαξάκης.

Πρωταρχικής σημασίας βήμα «θα ήταν η οργάνωση μιας εντατικής επιφανειακής έρευνας στην ευρύτερη περιοχή για την καταγραφή και την τεκμηρίωση όλων των ορατών σήμερα αρχαιοτήτων, με σκοπό τη διάσωσή τους αλλά και την καλύτερη μελέτη της ιστορίας του συγκεκριμένου τόπου διαχρονικά. Σε αυτή την προσπάθεια θα ήταν ευχής έργο η συμμετοχή των τοπικών φορέων και των κατοίκων, προκειμένου να συμβάλουν με τις γνώσεις τους αλλά και με όποιο τρόπο μπορούν στην προσπάθεια για τον εντοπισμό, τη μελέτη και την ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της περιοχής τους και κατ' επέκταση της ίδιας της ιστορίας του τόπου τους» καταλήγει ο αρμόδιος αρχαιολόγος.

Πηγή: Ταχυδρόμος Βόλου